

Obsah

Úvodem.....	5
-------------	---

Část I.

Počátky centrálního bankovníctví na území habsburské monarchie a Privilegovaná rakouská národní banka	9
1 „Ústavní“ zakotvení cedulového bankovníctví do doby rakousko-uherského vyrovnání	9
1.1 Mincovní regál.....	9
1.1.1 Písané normy zakotvující panovníkova práva	9
1.2 Oktrojované ústavy	11
2 Od státního bankrotu k vizi nezávislé cedulové banky	12
2.1 Založení a vznik Privilegované rakouské národní banky	13
2.1.1 Privilegovaná rakouská národní banka v prozatímním režimu.....	14
2.1.2 Konec prozatímního režimu a změna cíle	15
2.2 Stručná charakteristika měnové politiky 20. a 30. let 19. století.....	17
2.3 Statut z roku 1841	18
2.3.1 Zesílení vlivu státu	18
2.3.2 Ostatní změny.....	18
2.4 České prostředí a Privilegovaná rakouská národní banka.....	19
3 Dlouhodobý rozvrat měny po roce 1848 a pokusy o nápravu	20
3.1 Rakouská měna a snahy o znovuzavedení směnitelnosti bankovek	21
3.2 Plenerova bankovní reforma z roku 1863.....	21
3.3 Další finanční krachy konce 60. a počátku 70. let 19. století	23

Část II.

Rakousko-Uherská banka v období po rakousko-uherském vyrovnání do konce první světové války	25
1 Ústavní zakotvení.....	25
2 Rakousko-Uherská banka	25
2.1 Vznik Rakousko-Uherské banky roku 1878.....	25
2.2 Úprava Rakousko-Uherské banky	26
2.2.1 Postavení banky	26
2.2.2 Orgány banky, jejich pravomoci a kontrola.....	27
2.2.3 Vztah ke státu a státní exekutivě.....	29
2.2.4 Bankovní měnové nástroje a oprávnění	30
2.3 Činnost banky a Statut z roku 1887.....	31
2.3.1 Zavedení principu nepřímého kontingentu	31
2.3.2 Česká kritika činnosti Rakousko-Uherské banky	31
3 Zavedení „zlaté“ korunové měny a úprava bankovních stanov	33
3.1 Statut z roku 1899.....	35
3.1.1 Změny ve vztahu ke státu	35
3.1.2 Zvýšení uherského vlivu na banku	37
4 Rakousko-Uherská banka od počátku 20. století do konce první světové války	37
4.1 Statut z roku 1911	38
4.2 První světová válka a Rakousko-Uherská banka.....	38
4.2.1 Prozatímní prodloužení privilegia a likvidace banky	39

Část III.

Bankovní úřad Ministerstva financí v meziválečném Československu v letech 1919–1926	41
1 Ústavní zakotvení centrálněbankovních institucí za první Československé republiky	41
2 Vznik československé měny a ustavení Bankovního úřadu	41
2.1 Pokus o založení kvazi-cedulové banky	43
2.2 Odluka měny a vznik vlastního peněžního oběhu	43
2.3 Bankovní úřad Ministerstva financí	45
2.3.1 Zákonné zakotvení	46
2.3.2 Bankovní výbor a kontrola Bankovního úřadu	47
2.3.3 Úkoly a oprávnění Bankovního úřadu	48
3 Stručná charakteristika měnové politiky	49

Část IV.

Národní banka Československá v meziválečném Československu	53
1 Koncept a založení akciové cedulové banky	53
1.1 Emisní oprávnění státu, udělení a možnost odebrání výsady	54
1.2 Zdůvodnění návrhu soukromoprávní akciové formy	54
1.2.1 Zákonné zakotvení akciové formy	56
1.3 Orgány banky, jejich pravomoci a kontrola	56
1.3.1 Bankovní rada a revidující výbor	56
1.3.2 Valná hromada a akcionáři	58
1.3.3 Kontrola	59
1.4 Vztah ke státu a státní exekutivě	59
1.4.1 Kontrolní mechanismy	59
1.4.2 Podíl státu na bankovním zisku	60
1.4.3 Informační povinnost	60
1.4.4 Obchody se státem	60
1.4.5 Veřejnoprávní výhody a ochrana	61
1.5 Bankovní měnové nástroje a oprávnění	61
1.5.1 Cíl a úkoly banky	61
1.5.2 Měnová jednotka a její krytí	61
1.5.3 Obchody banky	63
1.6 Doba vzniku centrální banky	64
2 Vznik a zákonná úprava Národní banky Československé	64
2.1 Vznik Národní banky Československé	64
2.1.1 Určení měnové jednotky a základního kapitálu banky	65
2.2 Změny v zákonném zakotvení cedulové banky	65
2.2.1 Bankovní rada	65
2.2.2 Zmírnění vlivu státu	66
2.2.3 Doplnění úkolů banky – udržování kurzu koruny	66
2.2.4 Změna výše kovové úhrady a kontingentu	66
2.2.5 Změna zákonné výše dividendy	67
3 Zavedení a existence „zlaté koruny“ a změna úkolů cedulové banky	67
3.1 „Konečná“ úprava československé měny na zlatou v roce 1929	68
3.1.1 Nové povinnosti a oprávnění banky	68
3.2 Období velké hospodářské krize	69
3.2.1 Vznik Poradního sboru ve věcech peněžnictví	70
3.2.2 První devalvace měny v roce 1934	70
3.2.3 Snaha o řešení problémů s likviditou, vznik Československého reeskontního a lombardního ústavu	71
3.2.4 Druhá devalvace měny v roce 1936	72
3.3 Období druhé poloviny 30. let 20. století	72

4	Stručná charakteristika měnové politiky.....	73
4.1	Základní spory o charakter měnové politiky.....	73

Část V

	Centrální banka v období tzv. druhé Československé republiky a Protektorátu Čechy a Morava	75
1	Období tzv. druhé Československé republiky	75
1.1	Ústavní zakotvení.....	75
1.2	Národní banka Česko-Slovenská a počátky znehodnocování měny	75
2	Protektorát Čechy a Morava.....	76
2.1	„Ústavní“ zakotvení	76
2.2	Národní banka pro Čechy a Moravu	76
3	Činnost exilu.....	79

Část VI.

	Poválečná obnova centrálního bankovníctví a Národní banka Československá	81
1	Ústavní zakotvení.....	81
2	Konsolidování poválečných měnových poměrů	82
2.1	Obnovení Národní banky Československé.....	82
2.2	Obnovení československé měny	83
2.2.1	Zavedení jedné měnové jednotky a měnová reforma roku 1945	83
3	Determinace měnové politiky a nová koncepce jednotného bankovníctví.....	84
3.1	Faktory omezující emisní politiku centrální banky.....	84
3.2	Koncepce jednotného bankovníctví.....	85
4	Nová státní Národní banka Československá	86
4.1	Vize státní centrální banky	86
4.2	Zákonná úprava státní Národní banky Československé	87
4.2.1	Emisní oprávnění státu a právní forma.....	87
4.2.2	Orgány banky, jejich pravomoci a kontrola.....	88
4.2.3	Vztah ke státu	90
4.2.4	Cíle banky a bankovní měnové nástroje a oprávnění.....	91
4.3	Konec Národní banky Československé	93

Část VII.

	Centrální banka a její postavení v socialistické ekonomice 1950–1989	95
1	Ústavní zakotvení.....	95
1.1	Ústava 9. května z roku 1948.....	95
1.2	Ústava z roku 1960 a socialistická Československá federace	96
2	Státní banka československá v období podřízenosti ministru financí.....	97
2.1	Koncept a založení Státní banky československé	97
2.2	Vznik a zákonná úprava Státní banky československé	99
2.2.1	Postavení banky	99
2.2.2	Orgány banky	99
2.2.3	Vztah ke státu	100
2.2.4	Bankovní měnové nástroje a oprávnění	101
2.3	Státní banka československá a nová organizace peněžnictví	102
2.3.1	Upřesnění zákonného postavení Státní banky československé	102
2.3.2	Upřesnění podřízenosti banky a vztahu ke státu	103
2.3.3	Měnová reforma roku 1953 a oficiální stanovení hodnoty koruny vůči zlatu	103
2.4	Rozšíření oboru činnosti Státní banky československé	105

3	Státní banka československá jako samostatný socialistický orgán	105
3.1	Změny v zákonném zakotvení z roku 1965	105
3.1.1	Orgány banky a změny v jejich pravomoci	106
3.1.2	Vztah ke státu	106
3.1.3	Bankovní měnové nástroje a oprávnění	107
3.2	Snaha o bankovní reformu ve druhé polovině 60. let a nový zákon o SBČS z roku 1970	107
3.2.1	Základní změny v postavení Státní banky československé	108
4	Návrh přestavby jednostupňového bankovního systému	110

Část VIII.

	Státní banka československá a zavádění tržního systému v letech 1989–1992	113
1	Ústavní zakotvení	113
2	Státní banka československá na počátku transformace ekonomiky	114
2.1	Státní banka československá v úpravě podle zák. č. 130/1989 Sb.	115
2.1.1	Postavení banky	115
2.1.2	Orgány banky a jejich pravomoci	115
2.1.3	Bankovní měnové nástroje a oprávnění	116
2.1.4	Další zákonné změny	117
3	Rok 1992 a nové zakotvení Státní banky československé	118
3.1	Zákon č. 22/1992 Sb.	118
3.1.1	Postavení a cíl banky	119
3.1.2	Orgány banky a jejich pravomoci	119
3.1.3	Vztah ke státu a státní exekutivě	122
3.1.4	Bankovní měnové nástroje a oprávnění	123
4	Stručná charakteristika měnové politiky	125

Část IX.

	Česká národní banka	127
1	Ústavní zakotvení	127
1.1	Ústavní dělení Státní banky československé	127
1.2	Ústava ČR a zakotvení centrální banky	127
1.2.1	Jmenování členů bankovní rady	128
1.2.2	Jmenování guvernéra a viceguvernerů	129
1.2.3	Ústavní zakotvení cíle banky a jeho změna v roce 2002	130
1.2.4	Rizika ústavního zakotvení cíle centrální banky jako ekonomického pojmu	130
2	Vznik a právní úprava českého centrálního bankovníctví a české měny	132
2.1	Měnová odluha a zrod české měny	133
2.2	Česká národní banka a její zákonné zakotvení z roku 1993	134
2.2.1	Koncepce zákona	134
2.2.2	Postavení a působnost banky	134
2.2.3	Orgány banky a jejich pravomoci	135
2.2.4	Vztah ke státu a státní exekutivě	136
2.2.5	Bankovní měnové nástroje a oprávnění	138
3	Novelizace zakotvení České národní banky	139
3.1	Změna zakotvení provedená zákonem č. 442/2000 Sb.	139
3.1.1	Navrhovaná změna postavení bankovní rady a vztah banky ke státu	140
3.1.2	Rozpočet a kontrola hospodaření banky	141
3.2	Novela zákona o České národní bance z roku 2002	141
3.3	Další novely zákona o České národní bance	142
4	Stručná charakteristika měnové politiky	142
4.1	Měnové nástroje po roce 2000	144

5	Diskuse nad postavením centrální banky	145
5.1	Nezávislost centrální banky	145
5.1.1	Evropské pojetí nezávislosti	146
5.1.2	Rizika nezávislosti	146
5.2	Odpovědnost centrální banky	147
5.3	Vztah nezávislosti a odpovědnosti	148
6	České centrální bankovníctví po vstupu České republiky do Evropské unie	149
6.1	Česká národní banka a její postavení v Evropské unii	149
6.2	Maastrichtská konvergenční kritéria	150
6.2.1	Kurzový mechanismus ERM II	151
6.2.2	Vstup do ERM II a kompetenční vztahy	152
6.3	Další úkoly a problémy stojící před Českou národní bankou	153
	Závěr	155
	Literatura	159
	Přílohy	167
	Příloha č. 1	
	Legislativní zakotvení centrální banky v české a československé historii	167
	Příloha č. 2	
	Vedoucí představitelé československé a české centrální banky a jejich základní životopisné údaje	176
	2.1 Přehled vedoucích představitelů a funkční období	176
	2.2 Základní životopisné údaje vedoucích představitelů Bankovního úřadu a centrální banky	178
	Příloha č. 3	
	Ministři financí v československé a české historii	183
	Abstrakt	185
	Summary	186
	Výtah z oponentských posudků	189